

Eğitim ve Teknoloji

Education & Technology

dergi web sayfası: <http://dergipark.gov.tr/egitek>

Öğretmen Adaylarının Açık ve Uzaktan Öğrenme Ortamlarına Yönelik Görüşleri

Seyhan PAYDAR*^a, Adem DOĞAN^b

^a Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim Bakanlığı, spaydar@hacettepe.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-5165-2509

^bDr. Öğr. Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, aademdogan@gmail.com

ORCID ID: 0000-0001-6952-7415

Öz

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de bir devlet üniversitesinde sınıf eğitimi alanında öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının açık ve uzaktan öğrenmeye ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Nitel araştırma deseninin benimsendiği çalışmanın katılımcılarını, kayıtlı oldukları sınıf öğretmenliği lisans programı kapsamında bir önceki eğitim-öğretim yılında “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersini almış ve çalışma verilerinin toplandığı 2019-2020 eğitim-öğretim yılında üçüncü sınıfta öğrenim görmekte olan gönüllülük esasına göre belirlenmiş 32 sınıf öğretmeni adayını oluşturmaktadır. Katılımcıların söz konusu derse ilişkin görüşleri, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış, kod ve temalar oluşturularak analiz edilmiştir. Çalışmanın bulguları öğretmen adaylarının çoğunluğunun açık ve uzaktan öğrenme hakkında olumlu görüşe sahip olduğu, dersi faydalı bulduğu ve dersi almaya istekli olduğunu ortaya çıkarmıştır. Öğretmen adayları uzaktan öğrenme ortamlarının avantajlı ve dezavantajlı oldukları durumların olabildiğini de belirtmişlerdir. Geleceğe yönelik açık ve uzaktan öğrenme ortamlarına yönelik görüşleri incelendiğinde öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun olumlu görüşler belirttiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Açık ve uzaktan öğrenme, öğretmen adayı, sınıf eğitimi.

Teacher Candidates' Views on Open and Distance Learning Environments

Abstract

The aim of this study is to present the views of the prospective teachers who are studying in the field of classroom education in a State University in Turkey regarding open and distance learning. The study adopted a qualitative research pattern. The participants of the study are 32 candidates of primary teachers who are determined on a voluntary basis in the third year of education in the 2019-2020 academic year. These participants took the "Open and Distance Learning" Course in the previous academic year. The participants' views on the course were collected by the semi-structured interview form developed by the researchers and analyzed by creating code and themes. The study's findings revealed that the majority of teacher candidates had a positive view of open and Distance Learning, found the lesson beneficial and were willing to take the course. Teacher candidates also stated that distance learning environments can be advantageous and disadvantaged situations. When their views on open and distance learning environments for the future were examined, the results were reached that the majority of teacher candidates expressed positive views.

Keywords: Open and distance learning, teacher candidate, classroom education.

* Sorumlu yazar

Geliş Tarihi: 23.11.2019

Kabul Tarihi: 15.12.2019

Giriş

Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte yaşam biçimleri ve standartları geçmişten günümüze sürekli olarak değişmiştir. Teknolojinin ilerlemesi sağlık, iletişim, ulaşım, sanayi gibi birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da birçok kolaylık ve yeniliği beraberinde getirmiştir. Eğitime sağlanan bu kolaylıklardan biri, her yerden ve her yaştan bireyin zaman ve mekân sınırlaması olmaksızın eğitim almasını sağlayan açık ve uzaktan eğitim hizmetlerinin sunulması olmuştur. Uzaktan eğitim kavramı bireylere esneklik sağlama, fırsat eşitliği yaratması ve ihtiyacı olan bireylere eğitim imkânı sunması gibi nedenlerle açıklık kavramı ile birlikte ifade edilmektedir (Salar, 2013). Uzaktan eğitim ve açık-öğretim kavramları evrensel olarak alanyazında birbirleri yerine kullanılmaktadır. Ülkemizde ise pratik uygulamalardan dolayı farklı anlamlarda kullanılmaktadır (Aydın, 2011). Eğitimde açıklık kavramı öğretme ve öğrenmede fikir, bilgi, platform, düşünce, yöntem, araç ve yaklaşımların özgür ve açık bir felsefe ile paylaşılmasını vurgulayan yükseköğretimdeki akademik bir uygulamadır. Açık eğitim kavramı, açık öğrenme uygulamaları ya da yalnızca açık öğrenme olarak anılmaktadır (Mossley, 2013). Uzaktan eğitim kavramını ise birbirinden uzakta olan öğrenci ve öğretmenlerin yazılı ve elektronik iletişim araç-gereçlerini kullanarak görüntülü ve sesli, planlı bir ders programı güdümünde, iletişim kurarak öğrenmenin gerçekleştirildiği süreç olarak tanımlayabiliriz (İşman, 2011; Keegan, 2003; Moore ve Kearsley, 2005).

Demiray ve İşman'a göre (2003) uzaktan eğitim, yaklaşık 150 yıldır bilinen köklü bir kavramdır. Uzaktan eğitim süreçlerinin gelişimi geçmişten günümüze beş evrede gerçekleşmektedir:

(i) mektup öncesi dönem, (ii) Genelde posta yolu kullanılarak kitap, gazete vb. gibi basılı materyallerin kullanıldığı mektupla eğitim dönemi, (iii) basılı ve görsel materyallerin yanında tek yönlü iletişim araçları olan radyo ve televizyonun öğretim aracı olarak kullanıldığı dönem, (iv) öğrenci ve öğretmen arasında çift yönlü iletişimin ve etkileşimin başladığı dönem (v) uzaktan eğitimin başlangıç dönemidir. Bu son evrede bilgisayar ve bilgisayar bileşenlerinin uydu ile bütünleşmesi görülür.

Oldukça eskiye dayanan ve belirtilen beş evrede gelişen uzaktan eğitimin öğrenen ve öğreten açısından bazı avantajlar ve dezavantajları bulunmaktadır. Geniş kitleler ile iletişim sağlanması, engelli bireylere eğitim olanağı sağlama, zaman ve mekân boyutu ile sınırlı olmaması, bireyselleştirilmiş ve kendi hızında eğitim alma olanağının artması uzaktan eğitimin avantajlarını; ilk yatırım maliyetinin yüksek olması, teknolojik altyapıdan kaynaklı aksaklıkların yaşanabilmesi, uygulama gerektiren konuların işleme zorluğu, ders müfredatının hazırlanmasında zorluk yaşanması, bireysel çalışma alışkanlığı olmayan öğrencilerin öz-disiplin ediniminde güçlük çekmesi ve güncellenme ihtiyacı ise dezavantajları arasındadır (Altıparmak, Kurt ve Kapıdere, 2011). Bu çerçevede uzaktan eğitimin bahsi geçen dezavantajlarına karşın eğitim imkânı kısıtlı olan ya da çeşitli nedenlerden dolayı eğitimini tamamlayamayan bireyler için bir fırsat niteliğinde olduğu söylenebilir. Açık ve uzaktan öğrenme konusunun araştırılması, söz konusu dezavantajların giderilerek bu tür eğitim programlarının yaygınlaştırılması açısından önem arz etmektedir. Ülkemizde ve yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde, öğrencilerin açık ve uzaktan öğrenme konusunda istekli oldukları, uzaktan eğitimin her yaştan insan için bir hak olarak değerlendirildiği, kullanılan teknolojik donanımdan kaynaklı bazı sorunların yaşandığı, açık ve uzaktan öğrenmenin bireylere çeşitli fırsatlar sunduğu anlaşılmaktadır (Kırık, 2014; Özbek, 2014; Salar, 2013; Süral, 2008). Özkul ve Aydın (2012) öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini almış ve öğrencilerin yarısının yüz yüze eğitim ya da açık ve uzaktan öğretim yerine harmanlanmış eğitimi tercih ettiği, üçte birinin uzak ve açıktan öğrenme ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığı bulgusuna ulaşmıştır. Buna karşılık, Barış (2015) üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının düşük olduğunu ifade etmiştir. Özgül ve Uysal (2016) ise uzaktan yaz okulu uygulamasına yönelik öğrenci görüşlerini inceledikleri çalışmalarında, öğrencilerin söz konusu uygulamayı örgün yaz okulu uygulamasına göre çok daha faydalı bulduğunu sonucuna ulaşmıştır.

Yapılan çalışmalara dayanarak ve öğrencilerin açık ve uzaktan öğrenme konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı bulgusundan hareketle, bu konudaki görüşlerinin gerekçeleri ile birlikte ayrıntılı bir biçimde incelenmesine gereksinim duyulmaktadır. Alan yazındaki söz konusu araştırma boşluğunu da gidermek üzere, bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik görüşlerinin ayrıntılı bir şekilde ele alınması amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu çalışmada, Türkiye’de bir devlet üniversitesinde sınıf öğretmenliği lisans programına kayıtlı üçüncü sınıf öğrencilerinin “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla nitel yaklaşım kullanılmıştır. Nitel çalışmalar, istenen bir durumu ortaya çıkarmak, şartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasında olası bağlantıları ortaya çıkarmak için yapılabilir. Bu tür araştırmalarda incelenen durumu geniş bir şekilde tanımlamak ve açıklamak amaçlanmaktadır. Öğrencilerin söz konusu derse ilişkin görüşleri, araştırma sorularının ortaya çıkardığı verilerin temalara göre organize edilmesine ve görüşmede kullanılan sorular dikkate alınarak sunulmasına olanak sağlayan (Yıldırım ve Şimşek, 2011) içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışmada 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Türkiye’de bir devlet üniversitesinin sınıf öğretmenliği lisans programına kayıtlı ve gönüllülük esasına göre seçilen 6’sı erkek 26’sı kadın olmak üzere 32 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemiyle seçilmiştir. Çalışma verilerinin toplandığı dönemde ilgili programın üçüncü sınıfında öğrenim görmekte olan öğrenciler, bir önceki eğitim-öğretim yılında “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersini almış ve söz konusu dersin içeriğine hâkim olmaları sebebiyle tercih edilmiştir.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Çalışmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile toplanmıştır. Alan yazın taraması sonucunda hazırlanan sorular, bir dil ve iki alan uzmanı tarafından gözden geçirilerek ilgili alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiş ve yapılan bireysel görüşmelerde katılımcılara açık uçlu altı soru yönlendirilmiştir. Süre sınırın tanımlanmadığı görüşmeler sırasında, katılımcılardan şu sorulara yanıt vermeleri istenmiştir:

1. “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersi hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersinin felsefesi amacına uygun olarak ders aldığınızı ve bu dersin sizin için faydalı olduğunu düşünüyor musunuz? Kısaca açıklayınız.
3. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanıldığı “Açık ve Uzaktan Öğrenme” ortamları ile uzaktan eğitim almak ister misiniz? Neden?
4. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanıldığı açık ve uzaktan öğrenme ortamlarının avantajları ve dezavantajları hakkında neler düşünüyorsunuz? Açıklayınız.
5. Uzaktan eğitimde kullanılan teknolojiler hakkında neler biliyorsunuz? Uzaktan eğitim uygulaması konusunda kişisel tercihiniz ne olurdu?
6. Geleceğin eğitim sistemini dair “Açık ve Uzaktan Öğrenme” ortamları ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

Görüşmeler sonunda öğretmen adaylarının görüşlerinin yer aldığı formlar araştırma soruları ışığında incelenerek kendi içinde anlamlı veri birimleri ve bunun sonucunda da tema ve kodlar oluşturulmuştur. Öğretmen adaylarından elde edilen her bir veri kod listesine eklenmiş ve buna göre tablolaştırılmıştır. Son olarak araştırmacılar tarafından bu kodları genel olarak temsil ettiği düşünülen temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan kod ve temalar, her bir araştırma sorusuna uygun tablolar oluşturularak aşağıdaki bulgular kısmında sunulmuştur.

Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmeni adaylarının “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersine ilişkin görüşleri sunulmaktadır.

Öğrencilere ilk olarak, “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersi hakkındaki düşünceleri sorulmuş ve alınan yanıtların çözümlenmesi sonucunda oluşturulan kod, frekans ve yüzdelikler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının “açık ve uzaktan öğrenme” dersine ilişkin düşünceleri

Temalar	Kodlar	f	%
Olumlu görüşler	Faydalı bir ders	13	15,3
	Zaman ve mekân rahatlığı sunuyor	10	11,8
	Fiziksel engellerin aşıldığı bir ders	8	9,4
	Örgün eğitimin dışında bir ders	7	8,2
	Geleneksel olmayan/çağdaş bir ders	7	8,2
	Uzaktan öğrenmenin rahatlığını sunuyor	6	7,1
	Sınav kolaylığı var	5	5,9
	Sınırsız tekrar yapılabilir	5	5,9
	Bilişim yoluyla verilen eğitim	4	4,7
	Teknoloji gerektiren bir ders	3	3,5
	Öğrenci merkezli	3	3,5
	Düşük maliyetli	2	2,4
	Kısa sürede çok bilgi edinmek mümkün	2	2,4
	Eksik olduğumuz yerleri görebiliyoruz	2	2,4
	Çalışan insanlar için çok iyi	2	2,4
Olumsuz görüşler	Örgün eğitim kadar verimli değil	4	4,7
	Sıkıcı	2	2,4
	Toplam	85	100

Tablo 1’de ifade edildiği gibi, öğretmen adaylarının açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik görüşlerinin %92,9’u olumlu, %7,1’i olumsuzdur. Dersin faydalı olması (%15,3), zaman ve mekân rahatlığı sağlaması (%11,8) ve fiziksel engellerin aşılmasına olanak sağlaması (9,4), en sık dile getirilen olumlu görüşleri; örgün eğitim kadar verimli olmaması (%4,7) ile sıkıcı olması (%2,4) ise ifade edilen olumsuz görüşleri oluşturmaktadır.

Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik olumlu ve olumsuz görüşlerini şöyle ifade etmişlerdir:
Olumlu;

Ö31: Öğrenciler ve aileleri için avantajlı bir ders idi. Çünkü okula gitmek için şehir değiştirmeye gerek bırakmayan, derse katılım zorunluluğu olmayan bir ders oldu. Ayrıca eğitimi teknoloji üzerinden aldığım için daha yararlı bir eğitim alanı kullandığımı düşünüyorum.

Olumsuz;

Ö23: Bilgisayar üzerinden olduğu için çok verimli olduğunu düşünmüyorum. Örgün eğitim kadar verimli olmadığını düşünüyorum.

Görüşmenin ikinci sorusunda, öğretmen adaylarına “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersinin felsefi amacına uygun olarak işlenip işlenmediği ve faydalı olup olmadığına ilişkin görüşleri sorulmuş ve verdikleri cevaplar içerik analizi ile çözümlenerek Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının “açık ve uzaktan öğrenme” dersinin amacına yönelik görüşleri

Temalar	Kodlar	f	%	
Evet	Amaç ve felsefesine uygun	15	19,0	
	Faydalı	13	16,5	
	Zaman kazandırır	6	7,6	
	Eğitim ileride bu şekilde olacak	6	7,6	
	Farklı ortamlardan derse ulaşabilme	5	6,3	
	Keyifle ders yapma imkânı	3	3,8	
	Öz ve akıcı bilgiye ulaşım sağlıyor	3	3,8	
	İleride işimize yarayacak bilgiler var	3	3,8	
	Tekrar sınırı yok	2	2,5	
	Farklı bakış açısı kazandırıyor	2	2,5	
	Hayır	Amacına yönelik ders işlenmiyor	6	7,6
		İçerikler uygun değil	5	6,3
		Faydalı değil	2	2,5
		Sınavları güvenilir değil	2	2,5
		Katılım sağlanmıyor	1	1,3
Okulun yerini alamaz		1	1,3	
Kararsız		Konuya ve hocaya bağlı	4	5,1
	Toplam	79	100	

Tablo 2’de öğretmen adaylarının %73,4’ü açık ve uzaktan öğrenme dersinin amacına uygun bir biçimde işlendiğini, %21,5’i tam aksini ifade ederken %5,1’inin ise bu konuda kararsız kalmıştır. Öğretmen adaylarının konu ile ilgili görüşlerine yönelik örnek ifadeler aşağıdaki gibidir:

Evet;

Ö22: Evet, faydalı oldu. Okula gelip giderken zaman kaybedeceğime çok daha rahat oldu. Ve diyelim saatinde derste aktif olamadım nette istediğim zaman açıp izleyebiliyordum.

Hayır;

Ö16: Faydalı olduğunu düşünmüyorum. İçerikler uygulamaya geçecek düzeyde değildi.

Kararsız;

Ö30: Ne hayır diyebilirim, ne de evet. Faydasını gördüğümde oldu, görmediğim de. Şu noktada faydası oldu; hoca ders anlatırken tam anlamadığım yerleri geri sarıp izleyebiliyordum. Ama tam gerçek bir eğitim ortamı göstermediğinden konsantre olamıyorum.

Görüşmenin üçüncü sorusu olarak, öğretmen adaylarına “Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanıldığı “Açık ve Uzaktan Öğrenme” ortamları ile uzaktan eğitim almak ister misiniz? Neden?” sorusu yönlendirilmiş ve alınan yanıtların çözümlenmesinde sonucunda oluşturulan kod, frekans ve yüzdelikler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının “açık ve uzaktan öğrenme” ile ders alma isteklerine yönelik görüşleri

Temalar	Kodlar	f	%
İsterim	Bilgiye ulaşmanın kolay ve ucuz olması	10	12,3
	Okula gitmeye gerek kalmaz	10	12,3
	İstediğim zaman girebilme rahatlığı	8	9,9
	Faydalı olur	7	8,6
	Başka işlere mâni olmaz	5	6,2
	Zaman kaybını önleme	5	6,2
	Teknolojinin kullanımı	5	6,2
	Öğrenme hızına uygun	3	3,7
	Cep telefonundan da girebilmeliyim	2	2,5
	Kalabalık ortama girmemiş olma	2	2,5
İstemem	Hayır, olumlu bakmıyorum	7	8,6
	Örgün eğitim daha iyi	6	7,4
	Bazı dersler için uygun değil	4	4,9
	Sınavları güvenilir olmaz	3	3,7
	Okul sadece bilgi vermez	3	3,7
	Tam katılımı olmalı	1	1,2
	Toplam	81	100

Tablo 3’te sunulan verilerden, öğretmen adaylarının %70,4’ünün açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik ders almaya istekli olduğu, %29,6’sının ise istekli olmadığı anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının bu konu ile ilgili olumlu ve olumsuz görüşleri şu şekildedir:

İsterim:

Ö15: Evet isterim. Dersten öğrendiklerimize göre açık ve uzaktan öğrenimin birçok faydası var. Kendi öğrenme hızıma göre öğrenmeyi istediğim şeyleri öğrenebiliyorum.

İstemem:

Ö17: Hayır istemem çünkü sınavların güvenilirliğinden ve derslerin faydasından şüphe duyuyorum.

Öğretmen adaylarına “Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanıldığı açık ve uzaktan öğrenme ortamlarının avantaj ve dezavantajları hakkında neler düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuş ve yanıtların analizi sonucunda oluşturulan kod, frekans ve yüzdelikler Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmen adaylarının “açık ve uzaktan öğrenme ortamlarının” avantaj ve dezavantajlarına yönelik görüşleri

Temalar	Kodlar	f	%
Avantajları	Zaman, mekân ve maddi olarak faydalı	22	18,3
	Kolaylık sağlıyor	14	11,7
	Daha fazla bilgiye ulaşılabilir	7	5,8
	Teknoloji kullanımı ve yeniliklere açıklık	5	4,2
	Aynı anda sınırsız kişiye ulaşabilme	4	3,3
	Sınırsız tekrar yapma olanağı var	4	3,3
	Sınav sonuçları hemen görülür	3	2,5
Dezavantajları	Okul ortamı gibi sosyal ortam sunamaz	10	8,3
	Öğrencilerin soru sormasına uygun değil	8	6,7
	Derse motivasyonu sağlamak zor	8	6,7
	Sanal ortam olduğu için ciddiyetle ders izlenmeyebilir	8	6,7
	Öğretim yöntemleri açısından çok sınırlı	5	4,2
	Herkesin bilgisayarı ve interneti olmayabilir	5	4,2
	Monolog bir iletişim var	5	4,2
	Sınavları güvenli değil	4	3,3
	Uygulama dersleri için sınırlı	3	2,5
	Teknolojiye uzak insanlar için iyi değil	3	2,5
Önemli yerlerin altını çizmek zor	2	1,7	
Toplam		120	100

Tablo 4’te sunulduğu üzere, öğretmen adaylarının %49,2’si açık ve öğrenme ortamlarının avantajlarının, %50,8’i ise dezavantajlarının olduğunu ifade etmiştir. Zaman, mekân ve maddi olarak faydalı ve öğrenciye kolaylık sağlaması açısından avantajlı görülürken okul ortamı gibi sosyal bir ortam sunamayacağı açısından ise eğitim anlamında dezavantajlı olacağı düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının açık ve uzaktan öğrenme ortamlarına yönelik olumlu ve olumsuz görüşlerinden bazıları şöyledir:

Avantajları:

“Ö13: Ders işlerken açık ve uzaktan öğrenmeyi “duvarsız okul” olarak tanımlamıştık. Bu benzetmeden hareketle açık ve uzaktan öğrenme ortamına ulaşım çok kolaydır.”

Dezavantajları:

Ö1: Herkesin sisteme girememesi durumu olabilir. Teknolojiden geri kalmış kişiler olabilir. Yeterli teknolojiye sahip telefon tablet ve bilgisayarları olmayabilir.

Öğretmen adaylarının uzaktan eğitimde kullanılan teknolojiler hakkındaki bilgilerini ölçmek amacıyla uzaktan eğitim yapmaları halinde hangi araçları tercih edeceklerine ilişkin görüşleri sorulmuş ve alınan yanıtlar analiz edilerek sonuçları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmen adaylarının “açık ve uzaktan öğrenme” için kullanmak istedikleri eğitim portalları

Kodlar	f	%	Kodlar	f	%
Bilgi yok	16	20,8	Uzaktan eğitim siteleri	5	6,5
Görüntü ve ses destekleyici ürünler	7	9,1	Youtube	4	5,2
Atube	6	7,8	Skype	4	5,2
Edmodo	6	7,8	ALMS	4	5,2
Kahoot	5	6,5	Eğitim CD’leri 4	4	5,2
Perculus	5	6,5	E-öğrenme ortamı	3	3,9
Oyun uygulamaları ile eğitim	5	6,5	UZEM Portalı	3	3,9
Toplam			77		
			100		

Tablo 5’te sergilendiği üzere, öğretmen adaylarının yaklaşık beşte birinin uzaktan eğitim uygulaması yapılacak eğitim ortamları hakkında bilgi sahibi olmadığı anlaşılmaktadır. Konuya ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri şu şekildedir:

“Ö25: İnternette bulunan bazı uygulamalar, bilgisayar erişim programları, multimedya araçları var. Edmodo, Perculus, Skype vs. gibi.”

Ö30: Bilgisayar, tablet, telefon gibi araçlar ile kolay bir şekilde uzaktan eğitime ulaşım yararlanılabilir. Ben bilgisayarı tercih ederdim. Çünkü bilgisayar diğer teknoloji araçlarına göre daha büyük ve göze hitap ediyor, oturuş yönünden de öğrencilerin daha dikkatli izlemelerine yardımcı olur.

Son olarak, öğretmen adaylarından, geleceğin eğitim sistemini göz önünde bulundurarak “Açık ve Uzaktan Öğrenme” ortamlarına ilişkin düşüncelerini açıklamaları istenmiştir; söz konusu görüşlere ilişkin veri analizi sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğretmen adaylarının gelecekteki “açık ve uzaktan öğrenme” ortamları hakkındaki görüşleri

Temalar	Kodlar	f	%
Olumlu görüşler	Uzaktan eğitim daha yoğun kullanılacak	20	26,3
	Çeşitlilik artacak	14	18,4
	Çok daha kolay ve faydalı uygulamalar olacak	8	10,5
	Şu anki uzaktan eğitimden çok farklı olacak	5	6,6
	Okul (Örgün eğitimi kast ediyor olmalı? Öyleyse “ilkokul sonrasında örgün eğitim yerine uzaktan eğitim programları uygulanacak” gibi bir ifade daha doğru olur.) sadece ilkokul, diğerleri uzaktan eğitim olacak	4	5,3
	Dersler çevrimiçi, sınavlar sınıflarda olur	4	5,3
	Kullanılan sistemler daha güvenli olacak	3	3,9
	Bilgisayarsız ama uzaktan olacak	2	2,6
	Ters yüz öğrenmeler çoğalacak	2	2,6
Olumsuz görüşler	Açık ve Uzaktan eğitim okul kavramını yok edecek	9	11,8
	Sınıf içi eğitimlere dönüş olacaktır	5	6,6
Toplam		76	100

Öğretmen adaylarının açık ve uzaktan öğrenmenin geleceğine yönelik Tablo 6’da sunulan görüşleri incelendiğinde, %81,6’sının olumlu, %18,4’ünün olumsuz görüş belirttiği görülmektedir. Geleceğin eğitim sisteminde uzaktan eğitimin daha yoğun kullanılacağı, çeşitliliğin artacağı, çok daha kolay ve faydalı uygulamaların çıkacağı düşünülürken açık ve uzaktan eğitimin okul kavramını gelecekte yok edeceği de düşünülmektedir. Bu konu hakkında öğretmen adaylarının görüşleri şu şekildedir:

Ö32: Gelecekte uzaktan eğitimin yaygınlaşacağı düşüncesindeyim. Çünkü bilindiği üzere çağımız teknoloji çağı ve bu tür uygulamalar insanlara her geçen gün daha cazip gelmekte. Uzaktan eğitim uygulamasının da daha da gelişeceğini ve yaygınlaşacağını düşünüyorum.

“Ö23: Açık ve Uzaktan Öğrenme ortamlarının daha çok artacağını düşünüyorum. Bu durum okulların varlığına zarar verebilir.”

Ayrıca “Ö16: Sınıf ortamında sorumluluk bilinci dâhilinde bir eğitimin daha yararlı olacağını düşünüyorum. Eğitim sadece bilgi değildir. Bu nedenle gelecekte sınıf içi eğitimlere geri dönüş olacağını düşünüyorum.”

Araştırma bulguları aşağıdaki bölümde tartışılmış ve sonuçlar doğrultusunda alan yazına katkı sağlayacağı düşünülen uygulama önerileri geliştirilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Türkiye’de bir devlet üniversitesinde sınıf eğitimi alanında öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik görüşlerinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, öğretmen adaylarının çoğunluğunun açık ve uzaktan öğrenme hakkında olumlu görüşe sahip olduğu, uygulamayı faydalı bulduğu ve bu dersi almaya istekli olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının yarısı açık ve uzaktan öğrenme ortamlarını avantajlı görürken yarısı da dezavantajlı görmektedir. Adayların önemli bir bölümünün, açık ve uzaktan öğrenme ortamlarının geleceğine yönelik olumlu görüşe sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında yer alan bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutum sergilemedikleri sonucu elde edilmiştir.

Bu çalışmada elde edilen sınıf eğitimi öğretmen adaylarının çoğunluğunun uzaktan eğitim teknolojileri ile eğitim almaya yönelik olumlu görüş bildirdiklerine ilişkin bulgu, Özgül ve Uysal'ın (2016) lisans ve lisansüstü öğrencilerin yaz okulu kapsamında açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik görüşlerini konu alan çalışmalarında elde ettikleri öğrencilerin uzaktan eğitim uygulamasının yer aldığı yaz okulu programlarını örgün eğitimin uygulandığı yaz okulu programlarından daha verimli bulduklarına ilişkin bulgu ile örtüşmektedir. Ayrıca Karakaş ve Doğan'ın (2017) sınıf öğretmenlerinin bilgi iletişim teknolojilerine yönelik tutumlarına yönelik çalışmada da öğretmenlerin bu alana karşı olumlu tutumları olduğu sonucu ile tutarlılık göstermektedir. Gürer, Tekinarslan ve Yavuzalp (2016) öğretim elemanlarının uzaktan eğitime geçiş hakkında hem olumlu hem de olumsuz görüşe sahip olduğunu ortaya koymuş ve olumsuz görüşlerin büyük çoğunluğunun geçiş sırasında yaşanan uygulama yetersizliklerinden kaynaklanmış olabileceğini ifade etmiştir. Bu çalışmada elde edilen öğrencilerin açık ve uzaktan öğrenmenin dezavantajlarına yönelik görüşlerinin avantajlarına yönelik görüşlerden ağır basması, Güner, Tekinarslan ve Yavuzalp'in (2016) çalışmasında elde edilen bulgu ile benzerlik gösterirken, dezavantajlarının daha çok açık ve uzaktan öğrenme ortamlarından kaynaklı nedenlere dayandırılması yönü ile söz konusu bulgudan farklılaşmaktadır. Çalışmanın, sınıf öğretmeni adaylarının açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik belirgin bir biçimde olumlu görüş bildirmelerine ilişkin bulgusu; Özkul ve Aydın'ın (2012) yükseköğretime yeni başlayan öğrencilerin yaklaşık yarısının harmanlanmış eğitimi tercih etmesine ilişkin bulgusu, Barış'ın (2015) üniversite birinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının düşük olduğuna ilişkin bulgusu, Yılmaz ve Güven'in (2015) eş zamanlı uzaktan eğitime yönelik ders almış sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan eğitimi verimsiz, sıkıcı, etkileşimsiz ve duygusuz bir eğitim biçimi olarak görmelerine dair sonuçları ile çelişmekte ancak, açık ve uzaktan öğrenmenin daha dezavantajlı görülmesi bulgusu göz önüne alındığında söz konusu çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

Teknolojinin hızla ilerlemesi sayesinde zaman ve mekândan bağımsız eğitim olanaklarının kullanılmaya başlanması, bireylerin hayat boyu öğrenmeyi etkin bir şekilde yaşamlarına dahil etmeleri için iyi bir gerekçedir. Açık ve uzaktan öğrenme uygulamalarının bu anlamda aktif kullanılması, sertifikasyon ve alan uzmanlığı şeklinde eğitimler verilmesi, bireylerin hem kendi iş alanlarında daha etkin ve güncel olmalarını hem de merak ettikleri ama zaman bulamadıkları alanlarda kişisel gelişimlerine katkılar sağlanabilir.

Kaynakça

- Aydın, C. H. (2011). *Açık ve uzaktan öğrenme: öğrenci adaylarının bakış açısı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Altıparmak vd. (2011). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *Malatya: Akademik Bilişim'11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri Kitabı*, ss.319-327.
- Barış, M. (2015). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime yönelik tutumlarının incelenmesi: Namık Kemal Üniversitesi Örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2), 36-46.
- Demiray, U. ve İşman, A. (2003). *History of distance education. Online Distance Education Book (Der. Aytekin, İ., Barkan, M., Demiray, U.)*, TOJET, s.21-47.
- Gürer, M. D., Tekinarslan, E., ve Yavuzalp, N. (2016). Çevrimiçi ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7(1).
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karakaş, H., & Doğan, A. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıfta kullandıkları bilgi iletişim teknolojilerine yönelik olumsuz tutumları ve yaşadıkları sorunlar. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 629-652.
- Keegan, D. *Foundations of distance education*. New York: RoutledgeFalmer, 43 (2003).
- Kırık, A. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, (21), 73-94.
- Moore, M. G. & Kearsley, G., (2005). *Distance education: A systems view*, 3. Baskı, Wadsworth Publishing. Boston, MA,
- Mossley, D. (2013). *Open educational resources and open education*. ABD: Higher Education Academy.
- Özbek, O. E. A. (2014). Açık ve uzaktan öğrenmenin günümüzdeki durumu. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), s.154-165.
- Özgül, E. ve Uysal, Ö. (2016). Uzaktan yaz okuluna yönelik öğrenci görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 130-150.
- Özkul, A. E. ve Aydın, C. A. (2012) Öğrenci adaylarının açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik görüşleri. *Akademi Bilişim'12 - XIV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, (1 - 3 Şubat 2012) *Uşak Üniversitesi*, s.147-154.

- Salar, H. C. (2013). *Türkiye'de üniversite öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının açık ve uzaktan öğrenmeye hazırbulunuşlukları*. (Doktora tezi), Anadolu Üniversitesi.
- Süral, İ. (2008). Yeni teknolojiler ışığında uzaktan eğitimde açıklık, uzaktanlık ve öğrenme. *Belediyeler ve İnternet*, 31.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, G. K. ve Güven, B. (2015). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 6(2), 299-322.

Extended Abstract

Introduction

The advancement of technology has brought with it many amenities and innovations in the field of education as well as in many areas such as health, communication, transportation, and industry. One of these facilities provided to education has been the provision of open and distance education services that enable individuals from all places and ages to receive education without the limitation of time and space. distance education, which is dating back far, There are some advantages and disadvantages of in terms of the learner and the teacher. The advantages of distance education include communication with large masses, providing education opportunities for people with disabilities, not limited to time and space dimensions, and increasing the possibility of individualized and self-educated education. the high initial investment cost, the problems caused by technological infrastructure, the difficulty in processing the subjects requiring application, the difficulty in preparing the course curriculum, the difficulty of self-discipline acquisition of students who do not have the habit of self-study and the need for updating are among the disadvantages of distance education. Based on the studies and the finding that the students do not have sufficient information about open and distance learning, their opinions on this subject need to be examined in detail. In this study, it is aimed to examine the opinions of classroom teacher candidates about open and distance learning in detail in order to eliminate this research gap in the literature.

Method

The study adopted a qualitative research pattern. The participants of the study are 32 candidates of primary teachers who are determined on a voluntary basis in the third year of education in the 2019-2020 academic year. The study group was selected by purposeful sampling method. These participants took the " Open and Distance Learning " Course in the previous academic year. The participants ' views on the course were collected by the semi-structured interview form developed by the researchers. The questions prepared as a result of the literature review were revised by one language and two field experts in line with the opinions of the relevant field experts and six open-ended questions were directed to the participants in the individual interviews. At the end of the interviews, the forms containing the opinions of the teacher candidates were examined in the light of the research questions and meaningful data units were formed within them and as a result the themes and codes were formed.

Results and Discussion

According to the findings;

%92,9 of teacher candidates ' views on open and distance learning are positive and % 7,1 are negative. The usefulness of the course (%15,3), the convenience of time and space (%11,8) and the ability to overcome physical barriers (%9,4) are the most frequently expressed positive opinions. Being not as productive as formal education (%4,7) and being boring (%2,4) constitute the negative opinions expressed. It was found out that % 73,4of the teacher candidates were working in accordance with the purpose of open and distance learning course, % 21,5 stated the opposite and %5,1 remained undecided about this issue. It is understood that %70,4 of teachers are willing to take courses for open and distance learning, while %29,6 are not willing. %49,2 of the teacher candidates stated that they had the advantages of open and learning environments, while %50,8 stated that they had the disadvantages. It is understood that about one-fifth of teacher candidates do not know about the educational environments in which Distance Education will be implemented. When the teachers ' views on the future of open and distance learning are examined, it is observed that %81.6 expressed a positive opinion and% 18.4 expressed a negative opinion. Primary education in a State University in Turkey in the field of open and distance learning of teacher candidates who are studying towards this study aimed to examine their views in open and distance learning the majority of teacher candidates have a positive view about the application and were willing to take the results you find useful in this course have been achieved. Half of teacher candidates see open and distance learning environments as advantageous, while half see them as disadvantaged. It is understood that a significant proportion of the candidates have a positive view towards the future of open and distance learning environments.